

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 122/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. T., Česká republika, zastúpeného advokátom L. S., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 216/08 z 28. októbra 2008 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2009 doručená sťažnosť M. T., Česká republika (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom L. S., K., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným

dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 216/08 z 28. októbra 2008 (ďalej len „uznesenie z 28. októbra 2008“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je odporcom v konaní o zvýšenie výživného na maloletú S. Č. (ďalej len „maloletá“) zastúpenú zákonnou zástupkyňou matkou J. Č. (ďalej len „zákonná zástupkyňa maloletej“), ktoré je vedené Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 21 P 287/04. Okresný súd v tejto veci rozhodol rozsudkom z 19. júna 2006, ktorým návrhu zákonnej zástupkyne maloletej čiastočne vyhovel. Zákonná zástupkyňa maloletej podala proti rozsudku z 19. júna 2006 odvolanie, v ktorom uviedla, že *„trvá na podanom žalobnom návrhu zo dňa 8. 12. 2004, a to na zvýšení výživného na sumu 10.000,- Sk mesačne“*.

Taktiež sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu z 19. júna 2006 odvolanie prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Svoje odvolanie odôvodnil tým, že *„3. 10. 2005, ako otec maloletej, poveril plnou mocou svojho právneho zástupcu L. S., advokáta, na zastupovanie svojej osoby v predmetnej právnej veci pred Okresným súdom Košice I. Túto plnú moc odovzdal právny zástupca sťažovateľa Okresnému súdu Košice I dňa 19. 12. 2005, pri vypočutí účastníkov konania súdom mimo riadneho súdneho pojednávania. O tomto svedčí úradný záznam konajúceho súdu zo dňa 19. 12. 2005.“*

Právny zástupca sťažovateľa však ku ďalším úkonom pred prvostupňovým súdom nebol prizvaný, ani sa ich nezúčastnil. Okrem neformálneho výsluchu dňa 19. 12. 2005 na riadne súdne prejednanie veci nebola strana odporcu prizvaná, riadne pojednávanie vytýčené ani vykonané. Právnemu zástupcovi sťažovateľa rozsudok vo veci zo dňa 19. 6. 2006 nebol súdom doručovaný a napadnutý rozsudok obdržal až po neúspešnom doručovaní odvolania matky maloletej súdom na adresu jej otca. Právny zástupca otca maloletej (sťažovateľa) sa takto až dňa 27. 10. 2006 dozvedel o ukončení dokazovania vo veci a vynesení rozsudku.“

Podľa sťažovateľa postupom okresného súdu v predmetnom konaní, v dôsledku ktorého jeho právny zástupca nebol predvolaný na pojednávanie ani na vyhlásenie rozsudku, a následne mu nebolo doručené ani písomné vyhotovenie rozsudku, bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom „*najmä vyjadriť sa k tvrdeniam matky maloletej, navrhopvať a predkladať dôkazy vo veci*“.

Ochrany v sťažnosti označených práv sa sťažovateľ domáhal aj podaním odvolania z 10. novembra 2006 Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „*krajský súd*“), v odôvodnení ktorého okrem iného uviedol, že „*dôvody pre ktoré nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvého stupňa, ohľadne zvýšenia sumy výživného, najmä, že výživné žiadané matkou, vo výške 10.000,- Sk mesačne, je neúmerne príjmom otca maloletej ako aj potrebám výživy, výchovy, vzdelaniu a záujmom jeho dcéry. V konaní pred súdom druhého stupňa navrhol vykonanie ďalších dôkazov, z dôvodu odňatia možnosti zúčastniť sa na pojednávaniach prostredníctvom právneho zástupcu, a tieto navrhnúť už na prvostupňovom konaní. Pre vady konania navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil späť na konanie v prvom stupni.*“.

Právnomu zástupcovi sťažovateľa bol 1. júla 2008 doručený rozsudok krajského súdu sp. zn. 7 CoP 257/06 z 12. mája 2008 (ďalej len „*rozsudok z 12. mája 2008*“), ktorým bol rozsudok okresného súdu z 19. júna 2006 zmenený tak, že krajský súd «*zvýšil výživné pre navrhovateľku S. Č. z 1.000,- Sk na 5.000,- Sk mesačne od 1. 9. 2003 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 do budúcnosti 10.000,- Sk mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred navrhovateľke a v prevyšujúcom rozsahu návrh zamietol. Konajúci druhostupňový súd zrušil zároveň rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o dlžnom výživnom a trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie.*

Krajský súd v Košiciach v odôvodnení rozsudku zo dňa 12. 5. 2008 uviedol, že prvostupňový súd správne zistil skutkový stav vo veci, ale ho nesprávne právne posúdil, pretože pri zvýšení výživného za obdobie od 9. 12. 2004 do 31. 3. 2005 vychádzal a aplikoval nesprávnu právnu normu.

Dôvodom zvýšenia výživného bola podľa odôvodnenia druhostupňového rozsudku skutočnosť, že odporcovi „je vyplácaná náhrada zvýšených životných nákladov v zahraničí

v EURO, ktorá ako to vyplýva z potvrdenia Ministerstva zahraničných vecí Českej republiky, je určená k spotrebe v zahraničí, t. j. hlavne k úhrade nákladov na stravné, telefónne poplatky, spotrebu energie, zdravotných výdajov a podobne.“ Druhostupňový súd síce konštatoval, že tieto náhrady nie sú mzdou, ale jednoznačne o tento príjem sú zvýšené celkové príjmy odporcu. Preto tieto náhrady, dokonca i bez ich vyčíslenia, pojal do príjmu odporcu, ako základ pre stanovenie výšky priznaného zvýšeného výživného.

Druhostupňový súd mal za preukázané a nepochybné, že práve preto, so zreteľom na výšku tejto náhrady, je v možnostiach a schopnostiach odporcu prispievať na výživu svojej dcéry zvýšeným výživným.»

Sťažovateľ podal 31. júla 2008 proti rozsudku krajského súdu z 12. mája 2008 (právoplatnému 1. júla 2008) dovolanie, v ktorom argumentoval, že „v súdnom konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 OSP [konkrétne sťažovateľ poukazoval na § 237 písm. f) OSP, pozn.], že konanie bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že napadnuté rozhodnutie bolo vydané v rozpore s platným právom“.

Sťažovateľ v rámci svojho dovolania poukázal na to, že v odôvodnení rozsudku z 12. mája 2008 sa krajský súd nezaoberal, resp. „neprijal náležité rozhodnutie“ v súvislosti s jeho námietkou odňatia možnosti konať pred súdom, čím „tento protiprávny stav ponechal nenapravený“.

Najvyšší súd zamietol dovolanie sťažovateľa s tým, že «nastala konvalidácia (zhojenie) pochybenia Okresného súdu Košice I. K procesnému pochybeniu Okresného súdu Košice I síce došlo („čím odporcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď nemal možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam navrhovateľky, prípadne predkladať dôkazy vo veci“), ale Krajský súd v Košiciach toto pochybenie svojim konaním napravil. Tento názor znamená, že ústavné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces bolo vadným konaním súdu na prvom stupni porušené, ale všetky procesné vady odstránil svojim konaním konajúci krajský súd.»

Krajský súd mal podľa sťažovateľa po zistení, že došlo k odňatiu jeho možnosti konať pred okresným súdom, svojím rozhodnutím vrátiť predmetnú vec na ďalšie konanie. Podľa sťažovateľa *„Konvalidácia, a ešte skrytá, resp. bez výslovne prejavenej vôle zhojiť vadu predchádzajúceho súdneho konania, podľa názoru sťažovateľa, neprichádza v civilnom procese podľa Občianskeho súdneho poriadku do úvahy a nie je ju možné použiť“*.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli uznesením z 28. októbra 2008 a jemu predchádzajúcim postupom porušené, zruší uznesenie z 28. októbra 2008, rozsudok z 12. mája 2008, aj rozsudok z 19. júna 2006, prikáže okresnému súdu konať a rozhodnúť v predmetnej veci.

V závere svojej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu z 12. mája 2008.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 28. októbra 2008. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku nesprávneho právneho záveru najvyššieho súdu vysloveného v preskúvanom rozhodnutí, podľa ktorého procesné pochybenie okresného súdu spočívajúce v odňatí možnosti sťažovateľa konať pred súdom bolo zhojené v rámci konania pred krajským súdom, a preto v danom prípade neexistuje dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP.

Ústavný súd preskúmal uznesenie z 28. októbra 2008, v ktorom najvyšší súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa odňatia jeho možnosti konať pred súdom obsahnutými v jeho dovolaní uviedol: *„Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že v predmetnej veci na prvostupňovom súde bolo jedno meritórne pojednávanie 19. 6. 2006, kedy bolo aj vo veci rozhodnuté rozsudkom. Na toto pojednávanie právny zástupca odporcu nebol volaný, čím odporcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď nemal možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam navrhovateľky, prípadne predkladať dôkazy vo veci. Odvolací súd v predmetnej veci nariadil odvolacie pojednávanie (boli dve odvolacie pojednávania) na ktorých bol prítomný advokát odporcu. Odporca sa prostredníctvom právneho zástupcu mal možnosť vyjadriť k doplnenému dokazovaniu uskutočňovanému pred odvolacím súdom, odvolací súd mu dokonca poskytol aj možnosť vyjadriť sa k jednotlivým dôkazom, túto príležitosť odporca aj využil, keď sa písomne prostredníctvom advokáta vyjadril (č. l. 187) a podľa názoru dovolacieho súdu došlo k konvalidovaniu (zhojeniu) procesného postupu prvostupňového súdu, ktorú učinil odvolací súd. Tým, že odvolací súd umožnil dovolateľovi vyjadriť sa k novým dôkazom, ako aj k dôkazom uskutočneným pred súdom prvého stupňa, konvalidoval procesný postup prvostupňového súdu, keď zároveň rešpektoval jeho základné právo na spravodlivý súdny proces chránené v čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky.*

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k právnemu záveru, že odporcovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Nedošlo k znemožneniu realizácie jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní, za účelom obhájenia ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že za postup súdu odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia nie je možné považovať postup súdu v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami. Nedošlo preto k závadnému procesnému postupu súdu, ktorým by sa odporcovi znemožnila realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

Keďže v danom prípade dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu nie je podľa § 238 ods. 4 O. s. p. prípustné a vady uvedené v § 237 O. s. p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcu ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa už nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyslovil právny názor, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie

základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02 a mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02).

Z uznesenia z 28. októbra 2008 je zrejmé, že sa v ňom najvyšší súd zaoberal námietkou sťažovateľa, podľa ktorej bolo predmetné konanie postihnuté procesnou vadou, v dôsledku ktorej bola sťažovateľovi v tomto konaní odňatá možnosť konať pred súdom. Vo svojom rozhodnutí najvyšší súd skúmal, aké procesné dôsledky po zistení procesnej vady konania pred okresným súdom krajský súd vyvodil. Z tohto dôvodu vo svojom rozhodnutí najvyšší súd poukázal na priebeh konania pred krajským súdom (vykonané pojednávania, ako i na zabezpečenie práva sťažovateľa vyjadriť sa k vykonaným dôkazom prostredníctvom právneho zástupcu i osobne). Záver najvyššieho súdu, podľa ktorého postupom krajského súdu v predmetnom konaní došlo k zhojeniu procesnej vady, resp. podľa ktorého krajský súd v konaní v tejto veci správne zhodnotil právne účinky namietaného porušenia práv sťažovateľa okresným súdom a vyvodil z neho správne procesné dôsledky, čím došlo k zhojeniu konania postihnutého vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 OSP, nemožno podľa názoru ústavného súdu označiť za arbitrárny alebo svojvoľný.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že tento súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Najvyšší súd v ňom uviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, a ustanovenia príslušných právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil. Právne závery najvyššieho súdu nemožno označiť za neústavné alebo arbitrárne.

S ohľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2009